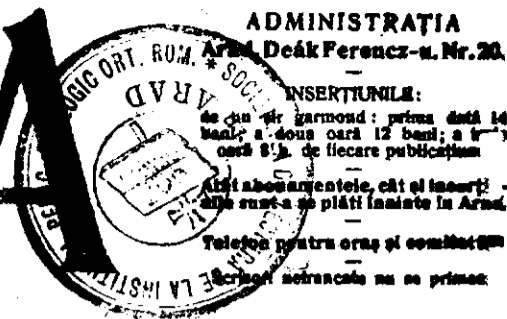

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 12 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

Cătră fruntașii noștri.

În lupta dintre popoare, întocmai ca și într'un războiu mare, învins rămâne cel- ce lovit fiind într'un loc, nu-și mai poate aduna puterile pentru a primi o a doua ori a treia întâlnire, în altă parte.

Loviturile pe care ni le dau guvernele maghiare numai așa ne pot fi și ele hotărâtoare, dacă nu ne vom ști reculege.

Și adevărul este, că prea întârziem cu dovezile nestinsei noastre puteri de viață.

Să lămurim lucrurile.

Stăpânirea ungurească a dat poruncă de a se împrăști falanga de fruntași cari alcătuiau comitetul național. Tot așa: cu temniță și pedepse grele în bani se amenința ori și cine dintre Români dacă ar îndrăzni să ridice, ici colo, steagul partidului nostru național.

Sunt zece ani d'atunci.

Fruntașii noștri nu s'au înfricat însă. Locul celor țirșiți la temniță pentru Memorand l-au luat alții și cât au stat martirii la Vaș și Seghedin, locușii lor tinură în Sibiul, ear în vara anului 1895 tinură, în Budapesta congresul naționalităților.

Veni însă cearta nenorocită din iarna anului 1896. Ungurii putură prăznui nu numai *milleniul*, dar și ruperea comitetului nostru național în două. Bucurie mai mare nici nu i-ar fi putut ajunge. Români, și anume: comitetul național fusese spaima gu-

vernelor maghiare, căci acesta punea la cale toate mișcările politice menite a fi zid de care să se spargă furia valurilor șoviniste.

Și au durat vreme îndelungată între noi certurile. În cele din urmă a învins tot duhul cel bun. Frații și-au dat mâna, neînțelegerile au fost uitate și de vre-o trei ani încoaci fruntașii noștri ear se întâlnesc ca înainte: cu dragoste și doritori să lupte împreună.

Nu mai punerea la cale a luptei întârzie. Ori că luptăm răsleși: unii în casa comitatului dela Arad, alții la Lugoj, Deva, Sibiu ori Bistrița, — toți voinicește și cu dragă inimă... Dar în puține locuri. Nu ne-am recules adică pretutindeni, din pricină că fruntașii cari au luat asupra lor conducerea luptei, prea-s înceși prea zăbovesc cu luarea măsurilor chemate a da avânt întregii noastre vieți politice.

Și cu cât zăbovim noi, cu atât grăbește stăpânirea din Budapesta.

A trecut ora unșpre-zece, întru a ne deștepta. Ministrul școalelor e gata cu urzeala cum să ia în stăpânire școalele noastre, cu atâta jerfa înfruntate și suferite. Și noi stăm pe pace, par-că nimic nu s'ar petrece. Nainte cu 11 ani ne-am frământat în 44 adunări, ridicându ne cuvântul împotriva legilor politico-bisericești cari pe Jidovi l-a pus d'opotriva cu creștinii și celor slabi de duh și bătuți de Cer să le dea voie a nu se boțea și a nu se cununa la sfântul altar... Acum, dacă nu săreau la mijloc cei doi mitropoliți, cari cu bărbăție s'au împotrivit ori-

cărui plănuiri ca stăpânirea să ne știrbească din drepturile noastre bisericesti și școlare, Ungurii ar putea fi ispitiți a crede că Români sunt niște oi: fără păstori, fără voință...

Adevărat că legile politico-bisericești s'au adus ori-cât noi ne-am împotrivit Zadarnică n'a fost însă truda noastră: guvernul simțea că trăim, că ne mișcăm, că-i facem greutate. Acum însă nu ne simte. Și asta-l face mai îndrăzneț. Asta-l îndeamnă ca după-ce ne va fi lovit bine acum, în curând să ne caute altă latură, unde să ne lovească și mai simțitor; să nu ne dea răgaz, ci într'una să ne slăbească, până-ce ne va fi adus la desevisită neputință.

Eată de ce socotim că suntem trecuți de ora unșprezece: e vremea ca fruntașii să se deștepte, și mai ales să deștepte! Să cheme la luptă pătura mare a poporului român. Și pură la cale chiar un congres al naționalităților, căci nu suferă îndoială: Sârbii, Slovaci, și chiar Sașii, ar fi bucuroși să vadă pornindu-se o luptă bărbătească împotriva ministrului ale cărui urzeli sunt și înspre a lor stricăciune.

Și chiar un memorandum să se facă, al tuturor naționalităților, către Majestatea Sa. Să luăm ca pildă ceea-ce a hotărât sinodul arhidieceesen din Sibiu: Să nu lăsăm adică nici un mijloc și nici o cale nebătută întru apărarea drepturilor noastre...

Că Berzeviczy tot își va duce la îndeplinire planul, că nici acest al doilea Memorand al nostru nu o să ajungă în mâ-

Sexul tare și sexul slab.

Este un fapt cunoscut, că nicăiri, în nici o țară, nu este echilibru perfect între numărul bărbaților și al femeilor. În Belgia, țara unde acest echilibru e mai bine stabilit, totuși e un ușor excedent feminin: sunt 1005 femei la 1000 de bărbați. În restul lumii civilizate, disproporția este mai mare; la Nord e excedent de femei, și la Sud excedent de bărbați. Ast-fel în Norvegia sunt 1091 femei la 1000 de bărbați, iar în Italia numai 980 femei la 1000 bărbați.

Pe de altă parte, este deasemenea sigur că în toate părțile, chiar în țările unde excedentul numărului femeilor este pronunțat, natalitatea masculină este mai mare.

Se nasc mai mulți băieți, e un fapt cunoscut. Statisticile ne arată că în Europa se nasc dela 1040 până la 1060 de băieți pentru tru 1000 de fete. Apropiind aceste două fapte, concluziunea este că, dacă totuși rămân băieți mai puțini, este că există un excedent de mortalitate masculină.

De ce această mortalitate excesivă a sexului tare? Unii au susținut că se datorește vițiilor de care e cuprins acest sext. Negreșit, este o parte de adevăr în aceasta. O mare parte din bărbați mor prematur din cauza diferitelor intemperanțe și nepăzirei igienelor. Dar mai alt ceva. Este stabilit că mortalitatea masculină este mai mare decât cea feminină începând dela o vîrstă fra-

gedă de tot, de când viciile n'au putut avea nici o influență. Toate boalele copilăriei — exceptând difteria și tusa convulsivă — fac ravagii mai mari printre băieți decât printre fete. Dela naștere până la cinci ani sexul bărbătesc este cu desăvîrșire delicat, acesta e un fapt constatat din experiență. Chiar înainte de a se naște, fătul de sex bărbătesc diferă mult de cel feminin în ce privește greutatea organelor.

În general, embrionul feminin, prezintă o preponderanță a organelor de nutrițiune și de epurațiune: rinichii, capsulele surenale, ficatul, inima, sunt mai grele decât la embrionul masculin. După naștere, deși creșterea este mai accentuată la embrionul masculin, nu-i este mai profitabilă, căci cel feminin rămâne totuși mai perfect fiziologiceste.

Mai este dar încă o diferență între cele două sexuri; un caracter sexual secundar, nou, un dimorfism organic, care de altfel este în perfectă concordanță cu particularitățile fundamentale ale celor două sexuri. Pretutindeni, dela protozoar până la om, femela este nutritivă, absorbantă, stringătoare de proviziuni, anabolică. Și așa este și bine să fie, căci ea trebuie să poată să alimenteze, și în ori-ce caz să formeze progenitura. Bărbatul, din contră, e activ și risipitor, cheltuește tot ceea ce înmagazinează, — și adesea mai mult: este catabolic.

Așa dar masculul este mai delicat decât femela, și de aci vine mortalitatea sa mai mare. Femela, evident, n'are vigoarea masculului, n'are forța de agresiune, dar are forța de rezistență pasivă. Ar fi foarte de dorit să se vadă dacă

este tot ast-fel la animale: de alt-fel aceasta e destul de probabil.

Altă chestiune de elucidat: maladiile organelor de rezistență vitală sunt ele mai rare la femela decât la mascul? Aparatul de nutrițiune, în special, este mai puțin atins decât la mascul. G. Delaunay, în Studiile de biologie comparată, a arătat că femeia are mai mulți leucociti, mai mult thymus, rinichi mai mari, și consumă mai multe elemente energetice; ar trebui să se întindă însă comparația, și să se compare și patologia masculină cu cea feminină.

Unele fapte sunt evidente: femeia profită mai mult decât bărbatul din odihnă; este mai puțin supusă la insomnie; are o mai mare putere de a pune la loc pierderile, de pildă suferă mai ușor decât bărbatul pierderile de sânge, luptă mai bine decât dînsul contra boalelor lungi și sleitoare de puteri, într'un cuvânt are mai multă tenacitate de viață. Femeia suportă mai bine abstenența, mănâncă mai puțin, dar profită mai bine de ceea-ce mănâncă, cheltuind mai puțin, în activitatea zilnică a vieții. Viața ei este mai încheată, dar mai solidă. Manifestațiunile ei sunt mai puțin vii, dar fondul este mai bogat, mai durabil. De aceea femeii bătrâne sunt mai multe decât moșnegii și în toate vîrstele, — exceptând între 10 și 15 ani, — mortalitatea masculină e mai mare decât cea feminină.

În total, — și unora această părere poate să le pară greșită și paradoxală, — bărbatul e un organism mai gingaș, mai puțin robust. El are vigoarea musculară, fără îndoială, dar vigoarea nutritivă nu este de aceeași putere. Prin firea sa, bărbatul e exuberant, și aceasta concordă cu o

nile M. Sale, asta n'are a face. Răspunderea cade asupra stăpânirii din Budapesta ear fruntașii Români și ai celorlalte naționalități își vor fi îndeplinit o înaltă datorie, către ei însuși, către neam și pentru mântuirea bunului lor nume în fața istoriei . . .

Ce ar trebui să zică adică urmașii noștri despre fruntașii d'acum, și în ce chip aspru ar trebui să-i luăm la răspundere chiar noi, dacă vor mai zăbovi dacă nu vor grăbi să organizeze lupta cea mai vajnică împotriva celui mai dușmănos guvern din câți s'au încercat să ne slăbească.

Scriem aceste șire cu dor și dragoste și chemăm asupra lor luarea aminte a tuturor celor pe cari îi privește... E pentru cea din urmă dată că mai stăruim... Dacă fruntașii în drept nu se vor deștepta, va fi un semn și dovadă că n'avem să mai așteptăm nimic dela ei, ci să îndreptăm, ce se mai poate, și fără ajutorul lor. Că puterea nu stă tot-deauna în mulți, ci și puținii dar oțeliți și hotărâți, pot s'ajungă a isprăvi bune lucruri.

Asasinarea ministrului de interne al Rusiei.

Moartea înfricoșată a ministrului de interne preocupă întreaga opinie publică și, cu toate că și de pe teatrul războiului vin asemenea vești grave, atentatul le întunecă pe toate. Inșuș despre atentat și despre atentator sosesc cele mai contradicțoare știri, ba după o versiune atentatorul a putut scăpa. Atâta însă e fapt că atotputernicul Plehve zace deja cu corpul rupt în nenumărate bucăți, drept înfricoșătoare pildă, că popoarele nu se mai pot cu tiranie și cu cnută guvernă. Personalitatea antipatică și sistemul său de guvernare perhorecat de lumea cultă este cauza, că în lumea întreagă nu se manifestă nici cel mai mic regret față de moartea sa.

Despre atentat au sosit următoarele depeș:

oare-care insuficiență de eliminare și o tendință marcată pentru stimulante. Echilibrul său e mai puțin stabil: cei mai mulți idioți sunt bărbați, dar și cele mai multe talente și geni. Aceasta concordă cu faptul pus în evidență de Darwin, că bărbatul este mai variabil decât femeia. Dar acolo unde e mai multă variabilitate, e mai puțină bază, mai puțin echilibru, mai puțină rezistență generală. Și atunci, nu e un paradox să se spună că: sexul cel tare e femeia. Din această concluziune nu trebuie să scoatem că trebuie să ne schimbăm concepțiunea în privința rolului și datorii sociale și familiare ale femeii. Higienistii și pedagogii însă, vor putea să schimbe cu folos câte-va din judecățile lor asupra femeii.

Legile eredității par a fi, pentru oameni, aceleași cari sunt pentru animale și plante. Crescătorii de animale și agronomii arătând cât este de ușor, cu ajutorul selecțiunii, să se creeze rase posedând aptitudinile speciale, nu este nimic surprinzător în faptul că antropologii și sociologii s'au întrebat dacă prin selecțiune n'ar fi cu putință să se amelioreze rasa omenească. Un scriitor englez foarte sugestiv, care în operele sale trece dela fantasia, în aparență cea mai exorbitantă, la filosofia cea mai serioasă, H. G. Wels, a discutat și el această chestiune, ajungând la concluziunea că nu vede încă ce s'ar putea face în această privință, din motivul foarte simplu că nu se vede clar ce tip special din omenire ar fi bine să se multiplice și să se selecționeze.

Și cu toate acestea selecțiunea sexuală există, sau mai bine, o formă a acestei selecțiuni. În revista engleză Biometrika este expusă o metodă foarte curioasă și ingenioasă. Ea consistă pur și simplu

Petersburg 29 Iulie. Când trăsura lui Plehve a trecut pe lângă *Varsovskaja Gostinica*, atentatorul a alergat din restaurant la stradă, aruncând pedarda sub trăsura. Detonația a fost colosală. *Plehve și vizitiul într'un moment au fost uciși*, trăsura s'a frânt în bucăți și caii s'au lungit pe trottoare. Un detectiv care urmărea cu bicicleta trăsura ministrului, a fost puțin rănit. După trăsura lui Plehve, la o distanță oare-care, urma o altă trăsura, cu doi detectivi. Unul dintre aceștia, care a prins pe atentator a suferit ușoară rănire.

Atentatorul e om tiner, părul blond, mustața negricioasă și poartă uniforma de calauz de tren. Când a aruncat bomba, cei din prejur l'au auzit strigând:

— *Peară guvernul acesta!*

Pe locul unde s'a făcut esplosia au fost sparte pietrele și aruncate departe în aer.

Dintre trecători mai mulți inși au fost răniți.

Câte-va minute după atentat s'a prezentat la fața locului ministrul de justiție, prefectul și secția polițială a orașului.

Cadavrul lui Plehve a fost transportat în vila lui de pe insula apotecei, unde la 8 oare seara a fost sfântit. Femea lui Plehve și băiatul nu sunt în Petersburg, erii au călătorit.

Farul a fost adînc consternat când a primit vestea atentatului.

Petersburg, 29 Iulie. Foaia oficială, care a apărut încadrată în doliu, consacră un lung necrolog ministrului Plehve.

Despre atentat, ziarul oficial zice, că atentatorul a aruncat bomba de pe așa numitul pod al cetățenilor, sub trăsura ministrului. *Vizitiul încă a fost omorît*. Nouă trecători, între dinșii o femeie și un băiat de trei ani au fost răniți.

Londra, 29 Iulie. Despre atentat circulă diferite verziuni. După o enarare, bomba a fost aruncată sub trăsura lui Plehve dintr'un automobil care trecea repede și în care erau doi bărbați; pe unul era uniforma funcționarilor dela căile ferate, altul purta îmbrăcăminte civilă. În acelaș moment a sburat și o a doua petardă din fereastra restaurantului.

din plimbări în cimitirele de prin sate și orașele mici, unde populațiunea este foarte omogenă și patriarhală. Mai mulți colaboratori ai acestei reviste au făcut asemenea plimbări, notând, după crucile mormintelor, vîrstele defuncțiilor căsătorii, aceea a bărbatului și a femeii.

După date foarte numeroase culese, au constat că există o corelațiune evidentă între vîrste. În general, sau amîndoi soții mor bătrîni, sau ambii mor tineri. Lucrurile se întîmplă ca și cum ar fi existat o selecțiune sexuală, ca și cum, printr'un instinct secret și obscur, oamenii s'ar fi căsătorit cu omologul lor, în ce privește vitalitatea generală; cel tari cu cel tari, cel mijlocii cu cel mijlocii, și cei slabi cu cei slabi. Este știut că longevitatea este un caracter hereditar.

În cursul acestor studii s'au mai constatat și alte fapte. Este mai întîl, — și aci s'au comparat cimitirele urbane cu cele rurale — că populațiunea căsătorită urbană trăește mai mult. Orașele consumă rasa, satele o reconstituiesc. Este lucru cunoscut, dar nu se poate repeta în de ajuns acest adevăr.

În al doilea rînd, este evident că acela dintre soți care profită mai mult din căsătorie este soțul. În căsătorie, bărbatul trăește mai mult decât femeia. Aceasta poate să ne mire: am văzut mai sus en prilejul proporțiunii sexelor, că femeia trăește mai mult decât bărbatul. Dacă luăm însă societatea în întregul ei, totul se explică.

Oamenii însurați trăesc mai mult decât celibatarii, și femeile măritate mai mult decât fetele bătrîne. Dar viața bărbaților celibatari este foarte scurtă comparată cu cea a fetelor bătrîne; soarta bărbatului neînsurat este așa de

Cel dimprejur, cari cei mai mulți au fost aruncați la pămînt de presiunea aerului, n'au văzut decât un imens nor de fum, care se risipea încet. Atentatorul când a fost prins, a strigat:

— *Asta nu-i încă nimic! D'aci 'ncolo va veni răsbunarea! Suntem mulți! Trăiască partidul revoluționar!*

Petersburg, 29 Iulie. Marele plan de reformă a ministrului asasinat, *decentralizațiunea generală a administrației*, va fi înmormîntat de sigur de-odată cu Plehve. Urmașul lui Plehve va fi probabil *Witte*, dar acesta numai așa primește postul, dacă va fi însărcinat cu prezidiul consiliului de ministri, *cancelarul imperiului*.

Paris, 29 Iulie. După vești sosite aici, afara de persoana atentatorului a mai fost deținut un individ, care ținea în mână o petardă, pe care a aruncat-o în Neva.

Adunarea generală a despărțămîntului Abrud-Câmpeni al „Asociațiunii“.

Abrud, Iulie a. c.

În localul școlii gr. or. din Abrud-sat s'a ținut, Duminică, în 24 st. n. a. c. adunarea generală ordinară a despărțămîntului Abrud-Câmpeni al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Cu conștiința liniștită pot afirma că adunările acestui despărțămînt sunt cele mai reușite și acest despărțămînt face cu mult mai mari progrese decât celelalte despărțămînte din Ardeal.

Și asta-și are explicarea sa în faptul că conducătorii despărțămîntului sunt oameni probați, oameni cu vază și încredere, cu cari merg mîna în mîna, nu numai inteligența din Munții Apuseni, dar și poporul de rînd. E evident deci că numai acolo se poate ajunge la rezultate bune, cînd *luta mic pînă la mare, punînd umăr la umăr, în bună înțelegere, toți se nuzesc spre ajungerea nobilului scop urmărit de „Asociațiune“.*

După serviciul divin, celebrat de parochul *Iosif Gomboș* în bis. gr. or. din Abrud-sat, la care a azistat toată inteligența română din Abrud, Câmpeni și satele din jur, am intrat în localul școlii, unde directorul despărțămîntului *Dr. Basiliu Preda* deschide ședința spunînd cam următoarele:

deplîns față cu aceea a femeii nemăritate, încă singură numai categoria celibatarilor masculini ajunge ca, în statisticele generale, să compenseze faptul de care ne-am mirat mai sus.

Al treilea fapt constatat: căsătoriile nepotrivate din punctul de vedere al vîrstei au rezultate rele. Studiul citat mai sus se ocupă cu influențele vîrstei soțului celui mai înaintat în vîrstă, asupra celui-lalt, mai tiner. Viața acestuia din urmă este scurtată. Este un fel de contagiune prin care bătrînețea zdrobește tinerețea.

Se pare că diferența de vîrstă exercită o influență deteriorantă asupra vitalității soțului celui mai tiner. Asemenea uniri nu folosesc nimic speciei; ele sunt de asemenea vătămătoare pentru individ. Aceste sunt învățămintele Biometriei. (După Henry de Varigny, „Le Temps“).

DIN CARTEA DORULUI.

(Bocchanidă.)

Moartea vine ori vei plînge
Ori vei rîde —
Focul decî din piept, țî-l stinge
Și durerea'n sîn țî-o frînge
Și surîde!

Uită ce amară-i viața
Uită moartea!
Și senină fi va fața
Soartea!

Emil Isac.

„Historia est vitae magistra“. Acesta este vechiul, și etern adevăratul proverb al străbunilor noștri, pentru-că într'adevăr istoria este învățătoarea și povățuitoarea noastră în întreaga viață practică.

Istoria ne învață de a primi și de a primi tot ce e bun și folositor, de a ne păzi de tot ce e putred, rău și premedios.

Dacă cetim partea din istorie, care trac-tează despre străbunii noștri, despre Romani, mult trebuie să ne mirăm, cum de un popor dintr'o provincie atât de mică ca al taliei s'a înălțat la atâta glorie și a ajuns la atâta putere, încât a supus întreaga lume cunoscută de pe acel timp? Răspunsul ni-l dă tot istoria când ne arată, că poporul roman a fost un popor superior în cultură; prin cultură s'a înălțat din treaptă în treaptă și fiind-că cultura este adevărată putere și lumină, prin cultură a și dominat lumea. — Fiește-care popor subjugat de romanii acceptând cultura lor, se simțea fericit că face parte din imperiul roman și fiește-care supus cu fală zicea: „civis romanus sum“ — sum cive și membru al celui mai cult stat! Tot istoria ne învață însă și aceea, că cultura numai basată pe adevărată moralitate este tărnia și puterea unui popor. Indată ce a părăsit poporul roman basa morală, îndată ce s'a încuibat în el destrăbălarea, au început a se clătina și temelile aceluși puternic imperiu și urmarea naturală a fost nefericita desmembrare și în fine prăbușirea și disparițiunea totală de pe orizontul istoriei, lăsând în urmă numai o spu-ză din care după svircoliri și sbuciumări de veacuri întregi s'a ridicat popoarele de azi ale gîntei latine.

Atunci când și poporul român dimpreună cu celelalte popoare din patrie au redobândit libertatea personală, oamenii noștri cei mai de valoare au știut aprecia importanța culturii. Au știut că un popor serac cum era și în parte cum este și astăzi poporul român, numai prin deosebită cultură poate înainta. Au căutat deci să-i dea un razim puternic, o proptă adevărată pentru împlinirea misiunii sale culturale. Din sudoreea poporului român au înființat „Asociațiunea“ pentru literatura română și cultura poporului român, aceea stea conducătoare, care este menită să răspândească lumina și cultura binefăcătoare în toate păturile poporului nostru. D-voastră cei știutori de carte și cari ați participat la adunările noastre-cercuale, cunoașteți prea bine calea, pe care-și caută „Asociațiunea“ ajungerea scopului său sublim și ideal, nu însă și aceia, cari nu au avut legături mai deaprope cu „Asociațiunea“. Pentru aceea imi țin de datorință cu aceasta ocaziune a schița prin puține cuvinte activitatea „Asociațiunii“.

Președintele însăși mai departe activitatea Asociațiunii, scopul ce-l urmărește și beneficiile ce le face poporului român, prin împărțirea de stipendii și ajutoare la tineri lipsiți de mijloace, la învățăcei; a înființat școala de fete cu internat și împarte gratuit poporului nostru cărți folositoare, etc. etc., ear de încheiere zice:

„Este evident, că mari sunt spesele și jertfele ce „Asociațiunea“ le supoartă pentru promovarea idealului și mărețului ei scop. Deci datorii suntem și noi, asupra cărora răvarsă lumina sa culturală să jertfim pentru ea și pentru promovarea culturii naționale.

Cu drag am făcut-o aceasta și pentru aceea, că aveți în fruntea d-voastră un paroch harnic care din frageda sa etate a fost amic al culturii noastre naționale.

Venit-am aici, ca în numele scumpei noastre Asociațiunii, să strângem legăturile ce le avem deja cu vechii membrii, să le întărim și mai tare și să încheiăm noii legături culturale cu aceia, cari până acuma au stat departe de activitatea noastră, rugându-ve pe toți de a aduce jertfa cuvenită pentru promovarea idealului scop al „Asociațiunii“, care se va resplăti cu bine asupra d-voastră, a fiilor, nepoților și strănepoților d-voastre“.

După acestea declară adunarea generală ordinară de deschisă.

Secretarul dl *Demetriu Goia*, paroch în Sohodol citește raportul general, din care se vede activitatea despărțimentului din anul trecut; numărul ședințelor ținute de comitet, numărul esibilitelor intrate, cari toate a fost rezolvate; cărțile distribuite bibliotecilor populare, ear dl casar *Anton Popa*, preot în Bucuman

citește raportul banilor intrați și spesați în decursul anului.

Urmează raportul agenturii din Sohodol, cetit de dl *Nicolau Oneș* paroch în Peleş; a agenturii din Bucuman cetit de dl *Ariton Popa* preot în Bucuman și a agenturii din Abrud-sat cetit de dl paroch *Iosif Gomboș*. Adunarea generală le ia spre plăcută știre, aproabă budgetul pe anul viitor, controlează ratiociniul, se aproabă, dă comitetului absolutoriul și mulțumită protocolară, după care ședința se suspendă pentru încassarea taxelor dela membrii vechi, înscrierea de membrii noi și ajutătorii.

Redeschizându-se ședința se constată că s'a încassat peste 400 cor.

Urmează lucrarea lui *Vasile Oniciu*, învăț. „Ceva despre prăsirea pomilor“. Lucrarea a fost destul de bună și acomodată, în care arată că cel mai bun mijloc de câștig pentru poporul din Munții-Apuseni e cultivarea de pomi. Face comparație între ținuturile cu o climă ca în Munți și venitul ce-l au dela poame care este cu mult mai mare de cât venitul poporului nostru și pe urmă descrie modul cum au se fie cultivați pomii.

Dl *Grigorie Simea*, după cetirea acestui operat face propunerea, ca comitetul să se îngrijască pentru înființarea unei grădine de pomărit.

Dl *M. Cirlea* spune că propunerea de sus n'are loc întru cât nici nu cade în marginile statului și afară de aceea toate școalele confessionale sunt deobligate a avea grădina de pomărit.

Dl *Ariton Popa*, crede de potrivită propunerea d-lui *Sima*, nu însă în sensul acela ca comitetul Asociațiunii să înființeze o grădina de pomărit ci se pună în budget o anumită sumă drept remunerație pentru acel învățător confessional care se va distinge pe acest teren, ear adunarea astfel modificată o primește fiind în consonanță cu §-ul 31 p. 2 din statute.

La ordinea zilei alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani.

Dl *Dr. Laurențiu Popa*, propune, că după ce activitatea comitetului indecurs de 7 ani de când funcționează numai rezultate frumoase ne-a prezentat, având deplina încredere în comitet și cunoscându-l de oameni cu vază și trecere realegerea comitetului. Adunarea generală îi realege cu aclamațiune.

A urmat al doilea operat, despre „Socialism“ de dl *Ariton Popa*. Un operat foarte bun scris cu multă cunoștință de cauză în care arată intențiunile mârșave ale socialiștilor pe cari le combate cu citate din Sf. Scriptură.

Cu verificarea procesului verbal al adunării se însărcinează dl *Dr. Zosim Chirtop* și d-șoara *Domnica Chirtop*.

Exhaustată fiind ordinea de zi președintele dl *Dr. Basiliu Preda* prin o vorbire frumoasă, mulțumind celor de față pentru interesul ce l'a arătat și de astădată față de „Asociațiune“, — declară ședința adunării generale de închisă, la care răspunde în numele poporului din Abrud-sat parochul *Iosif Gomboș*.

Un banchet frumos s'a arangeat la hotelul „Zaharie“, unde s'a ținut mai multe toast. Președintele *Dr. B. Preda* pentru președintele și comitetul central al „Asociațiunii“; dl *Dr. Ștefan C. Pop*, adv., în Arad, pentru comitetul și președintele despărțimentului Abrud-Câmpeni cari sunt totodată și conducătorii poporului din Munții-Apuseni; dl *R. Furdui* pentru damele române și în special pentru d-na *Ana Filip*. Dl *Dr. Laurențiu Pop* pentru poporul din Abrud-sat și conducătorii lor parochul *Iosif Gomboș*; dl *Demetriu Goia* pentru inteligența din Abrud; dl *Grigorie Sima* pentru buna 'nțelegere ear dl *Rubin Pațiga* ghiciți?... *Trăiască nația!* Și noi ceștialaltî reinprospătându-ne în memorie sfârșitul toastului d-lui *Pațiga* plecarăm în pădurea „Dragea“ la petrecerea de vară arangiată din acest incident. Aici tineretul învârtea cu foc „Țarina“ și celelalte jocuri naționale rînd pe rînd, ear bătrânii ascultau *chrisoavele* și capacitățile d-lui *Pațiga*, până noaptea.

Idă.

Răsboiul ruso-japonez.

Rapoartele Rușilor în ale Japonezilor cu privire la lupta dela *Dașitșao* își contrazic, deoarece Rușii afirmă, că Japonezii au avut forță maioră, ear Japonezii spun, că Rușii au fost mai mulți. Fie ori-cum, atâta rămene lucru concret, asupra căruia nu se poate discută, că Rușii au fost bătăuți. O știre spune, că și generalul *Kuropatkin* a fost rănit la umăr. Am amintit și în numărul de ieri, că Japonezii înaintează grabnic spre *Haitșeng*, unde peste câte-va zile se așteaptă o luptă mare, presupunând că Rușii nu vor părăsi orașul, nainte de ce ar fi dat față cu Japonezii.

Lăsăm să urmeze aci următoarele telegrame mai importante.

Kuropatkin rănit.

Londra 29 Iulie. Din Tokio se vestește, că armata lui *Oku* în comună acțiune cu armata dela *Takusan* v nind dinspre trecătoarea *Dalin* a îndreptat un atac încontra pozițiilor Rușilor, cari se aflau spre ost dela *Haitșeng*. Rușii dupa o rezistență înversunată s'au retras. Este foarte probabil, că nici *Haitșeng* nu va putea rezista. Deoarece însă Japonezii continuă mereu cu înaintarea, în apropierea *Haitșengului* se așteaptă o mare luptă.

Berlin 29 Iunie. Din Tokio i-se telegrafează lui *Lokalanzeiger*, că acolo s'a răspândit vestea, că generalisimul rus *Kuropatkin* a fost rănit la umăr în lupta dela *Tasikian*. Tot în această luptă au fost și alți generali ruși vulnerați.

Daily Mail vestește din *Iokohama* cu datul de ieri, că năvala generală încontra *Port-Arthurului* a început deja. Asemenea raportează din *Sanghai* și *Daily Telegraph*.

Adunarea generală a societății de teatru Român în Brad.

Se știe că Societatea pentru crearea unui fond de teatru român își va ținea adunarea generală din est an în Brad.

După cum suntem informați, frații noștri din Zarand, să pregătesc să primească cu demnitate pe pionirii *Thaliei* române și zilele câte vor petrece în mijlocul lor, să le prefacă în zile de serbătoare națională.

Spre scopul acesta s'au constituit mai multe comitete însărcinate cu arangierea festivităților ce se vor ținea în Brad la 15/28 și 16/29 August.

S'a stabilit următorul program al festivităților:

1. Sâmbătă în 14/27 August, a. c. la orele 7 p. m. primirea comitetului la gara din Brad.
2. Sâmbătă la 8 ore p. m. seara de cunoștință în sala „Central“.
3. Duminecă în 15/28 August a. c. la 10 ore a. m. serviciu divin în biserica gr.-or. din Brad.
4. La orele 11 a. m. ședința I. în sala de gimnastică.
5. La orele 2. p. m. banchet.
6. Seara la orele 8. concert împreunat cu teatru.
7. Lună în 16/29 August la orele 9 a. m. ședința II. tot acolo.
8. Lună seara: petrecere cu dans.
9. Marți în 17/30 August a. c. oscurziune.
10. În decursul festivităților „Reuniunea femeilor române din comitatul *Hunedoarei*“ va arangia o expoziție din lucruri de mână pregătite de femei zarandene.

Programa specială se va publica mai târziu și se va distribui oaspeților.

Primum dela comitetul arangiator următorul Apel, lansat către public, cu o listă de a se înscrie de membrii la „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“:

P. T. Domnule!

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“, un factor principal de cultură al Românilor din Ungaria, și va serba adunarea generală ordinară din est an în Brad la 15/28 și 16/19 August, a. e.

Prima oară avem fericirea și noi, Zarandenii, de a putea saluta în mijlocul nostru pe reprezentanții unei societăți, a cărei deviză e: lumina neamului român prin teatru național.

Să folosim deci ocaziunea dorită pentru a ne achita în mod demn de o datorie națională, ce ni-se impune prin spriginirea morală și materială a acestui valoros așezământ cultural!

Subscrierile comitet speră, că P. T. public român din Zarand, deși nu se poate mândri cu o stare materială înfloritoare, ba nici chiar cu un an mănșos; totuși se va avânta cu această ocaziune la culmea datoriei sale. Drept aceea ne îndreptăm către frații noștri, Români din Zarand, cu rugarea călduroasă, ca cât mai mulți să se înscrie de membrii la „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“, să jertfească fiecare bănuțul său în favorul Thaliei române și să se prezenteze cât mai mulți la sərbarea ei!

Insufletirea obștească și jertfa curată va dovedi puterea noastră de viață, dorul de lumină și dragostea-ne față de așezămintele sfinte ale culturii naționale.

Ca să ajungem la un rezultat, care să ne servească spre onoare: apelăm la P. T. proștii și învățătorii noștri — pionerii culturii naționale la tinerimea studioasă — mândria și speranța neamului nostru, la inteligența și toți oamenii de inimă din sinul poporului nostru și îi rugăm: **onorați-vă și onorați-ne cu prezența voastră!**

Să jertfim pe altarul Thaliei române!

Spre orientare alăturăm la acest apel o listă de înscriere de membrii, pentru a o circula în cercul și între cunoscuții d-voastră, precum și programa festivităților.

Lista de înscriere și suma încassată vă rugăm, să o înalpați la adresa: dlui Dr. Ioan Papp, avocat în Brad, cassariul comitetului arangiator, până la 12/25 August, 1904.

Brad. 12/25 Iulie 1904.

Pentru comitetul arangiator:

Vasilii Damian, Dr. I. Radu,
- president. secretar.

Dr. Pavel Oprișă, Dr. I. Papp, Alex. Draia,
v.-pres. cassar. controlor.

Nu ne îndoiim că publicul român va grăbi cu ocolul, pe care totdeauna generos l-a dăruit pe altarul idealului de a vedea teatrul român realitate, ideal de care nu mai suntem departe.

Din străinătate.

Din Macedonia. După știri din Ueskueb, o ciocnire s'a produs, în ziua de 24 Iulie, aproape de Gosinka, în districtul Kumanova, între o bandă bulgară și trupele turcești.

Banda a avut 11 uciși iar trupele un soldat ucis și 7 răniți.

După rapoartele consulare, o patrulă militară turcească a tras din greșală aproape de Avrethissar, în vilaetul Salonic asupra unui grup de 10 țărani bulgari, cari se întorceau dela târgul din Huctș, crezând că acei țărani duc proviziuni pentru o bandă bulgară. 4 țărani au fost uciși. O anchetă a fost decisă.

Vaticanul și Franca. După o depeșă din Roma, răspunsul vaticanului la nota guvernului francez a fost expedit erii seară.

Zgomotul circulă că prin răspunsul său Vaticanul, menținând punctul de vedere asupra drepturilor Sfântului Oficiu în ce privește jurisdicțiunea asupra episcopilor, admite în adevăr că nunțul apostolic dela Paris n'a fost în dreptul lui de a interveni personal în procesul contra episcopilor dela Laval și Dijon.

Ziarele cred că dacă guvernul francez consideră această concesiune ca suficientă, conflictul iscat între Franța și Vatican ar putea fi considerat ca aplanat în mod amical.

În acest caz cei doi episcopi ar fi strămutați în alte eparchii, natural în înțelegere cu guvernul francez.

Roma port de mare. Guvernul italian, îngrijat de stagnarea atât a comerțului, cât și ori-cărei alte ramuri de activitate din capitala Regatului, s'a gândit la mijloacele ce ar putea întrebuința pentru ca acest oraș, atât de înfloritor în timpurile trecute, să-și recapete activitatea.

Singura soluție care s'a găsit bună, a fost tot soluțiune preconizată acum câți-va ani, adică de a transforma Roma în port de mare.

În acest scop s'a constituit la Roma o comisiune Pro Roma Maritima, pentru a studia cari ar fi cele mai bune mijloace de a se uni capitala regatului cu marea. Este vorba de a se rezolva o problemă grea, dar care, este considerată ca strâns legată cu viitorul economic al Romei și cu ridicarea ei industrială și comercială.

Faptul acesta, face ca să treacă cu vederea ori-ce greutate și cheltueli, pentru a se ajunge la atest scop.

Ideia este susținută și de asociațiunea generală a comercianților și industriașilor italieni.

Zilele acestea va avea loc o conferință, privitoare la aceasta.

Pe de altă parte, chiar regele Victor Emanuel dă tot sprijinul său acestei idei mărețe, dela realizarea căreia, întreaga Italie așteaptă foloase incalculabile.

Drama dela cafeneaua Macedonia din București.

Cafeneaua „Macedonia“ din palatul Nifon, a fost Mercuri d. a. la orele 1 jum. teatrul unei teribile drame: doi propagandiști români macedoneni, Lăzărescu-Lecanta directorul unei foi săptămânale „Balcanul“, și Ilie Papa Hagi, profesor la o școală particulară din Ploești, actualul colaborator la ziarul „Courier de Balcani“ și fost revizor școlar în Macedonia, au fost omorâți, cu gloanțe de revolver; Ilie Papa Hagi de către Lazarescu-Lecanta și acesta de către un al treilea, care a rămas necunoscut.

Iată amănuntele:

Lazarescu-Lecanta, fost director la școala comercială română din Ianina, de unde a fost dat afară pentru politica sa greco-filă, redigia de mai mult timp o foaie săptămânală în București cu numele „Balcanul“, în care arată cu stăruință cum Români macedoneni nu pot ajunge la nici un rezultat în ce privește câștigarea de drepturi, fără colaborarea Grecilor și că dinșii sunt prea puțin la număr ca să poată avea pretențiuni. Tot ce forma puterea și credința Românilor macedoneni în izbânda cauzei lor, era ridiculizat de aceasta. În schimb, după cum afirmă un amic al lui, amicii greci îi subscrieră suma de 1000 lei până acum, ca abonamente la „Balcanul“.

Români macedoneni din București îl considerau pe Lecanta ca renegat, trădător al neamului. Prin „Românul dela Pind“ și prin „Courierul Balcanilor“ editat de soc. de cultură ma-

cedo-română, ei arătau rolul dezastros pe care-l juca Lăzărescu-Lecanta în politica Românilor macedoneni.

Din această cauză, adese-ori au avut loc ciocniri între Lecanta și ceilalți Români macedoneni din București. Așa, deună-zi, Lecanta a fost bătut erunt cu bastonul de către Ilie Papa Hagi, pe stradă; la acest atac, Lecanta a amenințat pe dușmanii săi cu moartea.

* * *

Jouă la orele 1 și jum. d. a., Lăzărescu-Lecanta luase dejunul la restaurantul de lângă cafeneaua „Macedonia“, în acelaș corp de clădire.

El trecuse în cafenea spre a-și face siesta și a lua o cafea.

Cafeneaua este în reparație; cu toate acestea, în fundul salei se aflau 7 Români macedoneni, între cari Ilie Papa-Hagi și vărul său Pericle Papa-Hagi.

De îndată ce apăru în cafenea, Ilie Papa Hagi, cu Pericle și cei-alți, strigară către chelner să dea afară pe Lecanta, nefind locul lui acolo. Până să parvină chelnerul a da afară din cafenea pe Lecanta, Ilie Papa Hagi se apropie de el, îi luă bastonul din mână și îl lovi în cap; în același timp câți-va din ceilalți conmeseni se aruncară asupra lui Lecanta. Unul dintr'înșii i-a strâpnus obrazul cu un șiș.

Lecanta scoase atunci revolverul din buzunar și trase peste umăr, lovind, să zice, pe Ilie Papa Hagi, care căzu jos scăldat în sânge.

Tovarășii lui Ilie scoaseră și ei alt revolver, care a dispărut, și descărcară 6 gloanțe: două au nimerit pe Lecanta, dintre cari unul în ochiul stâng. Căzu și el scăldat în sânge. Celelalte gloanțe se perdură; unul mai lovi la umăr pe chelnerul George Mincu, care a fost transportat la spitalul Colțea.

Până să sosească poliția, ceilalți tovarăși ai lui Ilie Papa Hagi dispăreră. Nu s'a mai găsit nici revolverul. Singur Pericle Papa Hagi rămăsese în cafenea și striga: chemați un doctor, căci Ilie n'a murit încă. După câte-va minute, muri și Ilie. Lecanta a murit pe loc, fulgerat de gloanțe.

Pericle a fost arestat; de asemenea și cel de al doilea chelner care era de față.

* * *

Ambele cadavre se aflau întinse pe scânduri, înotând într'un lac de sânge.

Au sosit la fața locului imediat dl prefect al poliției Saita, dl procuror Magheru, dl dr. N. Minovic și dl judecător de instrucție Negrea, cari au început de instruirea afacerii.

Se adunase și un public enorm din toate părțile, asediind pasagiul care desparte palatul Nifon de restul clădirilor din str. Doamnei.

Afacerea pare a fi dificil de clarificat, căci ceilalți amici români macedoneni au dispărut și nici revolverul cu care operaseră, nu s'a găsit.

Din revolverul lui Lecanta care se afla lângă el, lipsea un gloanțe: acela pe care îl descărcase în Ilie Papa Hagi. Instrucția va dovedi dacă gloantele ce se va extrage din Ilie Papa Hagi, este acela slobozit din arma lui Lecanta, căci se poate ca Lecanta să nu fi nimerit și ca amândoi să fi fost omorâți de cele 6 gloanțe trase de tovarășii lui Papa Hagi.

Vom reveni mâne cu amănunte complete asupra acestor două omoruri politice senzaționale.

Dl Dr. Leonte, președintele societății macedo-română, a sosit și d-sa la fața locului; fiind întrebat de persoanele de față asupra omorurilor comise, a spus că din cele-ce i-s'a relatat acum d-sale, știe că omorirea lui Lăzărescu-Lecanta era demult proiectată.

Un român macedonean zicea cu bună dreptate: „Așa se duelează schipetarii; reparația la ei este gloantele, care hotărește pe loc de partea cui e dreptatea“.

Este cunoscut că omorirea lui Chiril Fitowsky, bănuț ca spion turc, și a profesorului Ștefan Mihăileanu s'au plănuț tot în această cafenea, care a ajuns a fi un adăpost de crime.

Credem că instrucția va lumina în deplin această dramă de răsunare politică, ale cărei victime au căzut Lecanta și Ilie Papa Hagi.

Iată amănuntele noui culese asupra îndoiței crime sevrișite erii la cafeneau Macedonia:

Dl judecător de instrucție Negrea și dl procuror Magheru, au luat măsuri ca imediat să se cante și să se aresteze toate persoanele cari se află în cafenea, în momentul sevrișirii celor două

NOUȚĂȚI.

ARAD, 30 Iulie 1904.

— Monarchul și regele Edvard.

Din Viena se vestește, că Majestatea Sa regele *Francisc Iosif*, care va cerceta pe *Edvard* la Marienbad, va fi însoțit și de ministrul de externe contele *Goluchovski*. Regele *Edvard* va sosi aici însoțit de ministrul de externe englez *Landsdowne*. Întâlnirea celor doi ministri de externe dovedește că întrevăderea celor doi monarhi are și importanță politică.

O vizită a Familiei Regale române la Iași. După marile manevre regale, cari vor avea loc în jud. Botoșani, în zilele de 25, 26, 27, 28, 29 și 30 Septembrie a. c. MM. LL. Regele și Regina, precum și întreaga familie regală, vor veni la Iași, pentru a lua parte la inaugurarea bisericilor *Trei-Erarhi* și *Sf. Neculai*.

Cu această ocazie MM. LL. vor fi găzduite în palatul Mitropolitan, care va fi complet restaurat și aranjat până la această dată.

În legătură cu vizita ce familia regală o va face celei de-a doua capitale, comitetul teatral a luat dispoziția de a organiza trei reprezentații de gală la Teatrul Național, cu piesele: „*Urlanda*“, „*În ziua scendenței*“ și „*Marioara*“, toate trei opere ale gingașei noastre poete *Carmen-Sylva, Augusta Suverană*.

— **Delegații români la conferința pentru pace.** Din partea României vor lua parte la conferința interparlamentară pentru pace, care se ține la anul acesta la St.-Louis, în America d-nii: general C. Pilat, Sefendache și C. Fotin, foști senatori, și S. Cihoschi, fost deputat.

Delegații români vor pleca peste opt zile, prin Hamburg, în care scop și-au reținut deja locuri cu marele transatlantic german „*Kronprinz Wilhelm*“.

— **Excursiuniștii români la Plevna.** Profesorii și institutorii Români au sosit Joul după amiază la Plevna. În gară au fost întâmpinați și salutați de bună-venire în mod foarte cordial de primarul orașului, de corpul didactic bulgar și de o enormă mulțime.

Municipalitatea le-a oferit un dejun, după care apoi oaspeții români au plecat cu un tren special la Grivița.

În capela comemorativă de aci preoții Români și Bulgari au oficiat un serviciu divin pentru veșnica odihnă și pomenire a acelor căzuți pe câmpul de onoare. Dr. *Drumeff* a ținut o cuvântare de ocazie. Români au depus la onorul soldaților Români o coroană de foi de stejar în bronz, iar cetățenii bulgari una de flori.

După ce și-au luat adio în mod foarte cordial oaspeții români au plecat cu un tren special pentru a se reîntoarce în țară, via *Somovit*.

— **Un veteran dela 1821.** Alaltăieri pe la orele 11 jum. dimineața a încetat din viață în spitalul sf. Spiridon din Iași (România) bătrânul Al. Ciobotaru în etate de 130 ani.

Numitul este din comuna Tăcuta, jud. Vaslui, și cu toată vârsta înaintată la care ajunsese, totuși se bucura de o sănătate perfectă până acum vre-o 4 luni când o bandă de hoți l-au prădat și maltrat.

De atunci Ciobotaru a început a slăbi mereu și alaltăieri dimineața s'a stins ca o lumină în spitalul sf. Spiridon fără să fi suferit de vre o boală. În timpul șederii sale în spital, Ciobotaru a declarat personalului de serviciu între altele și faptul că la 1821 a luptat între voluntarii lui Iordachi contra Turcilor la Marea Secu.

asasinate. Ast-fel s'au adus la poliție, de către agenții de siguranță, următorii: Cica Gheorghe, Ciumete, Ion Arginteanu, Pericle Papahagi, Dr. Carangiu, Teodor Popescu și un altul Costescu; aceștia se aflau la o masă în cafenea, când a sosit Lăzărescu-Lecanta. De asemenea a mai fost adus la poliție și servitorul Costică Năstăsescu, băiatul care cu câte-va momente mai înainte de săvârșirea crimei, servise cafele la masă.

Toți martorii au declarat următoarele: Lecanta a venit în cafenea, cu intențiunea de a vorbi cu doctorul Carangiu, Pericle Papahagi, Ilie Papahagi, Nuși Tului și alții au strigat către chelner să-l dea afară pe Lecanta, dar acesta a refuzat. Atunci aproape toți acei cari se aflau la masă s'au aruncat asupra lui și au început a-l lovi; unul luase bastonul lui Lecanta și îl lovi de mai multe-ori cu dînsul. Un altul, nu s'a aflat încă cine-l, i-ar fi aplicat o lovitură cu un șis (?), rana se poate vedea și acum în obraz (?).

Lecanta văzându-se atacat de toți, de odată, a scos revolverul din buzunar.

Asupra momentului acestuia, există o neputrivire între cele-ce declară martorii: unii spun că Lecanta a tras peste umăr un glonte asupra lui Ilie Papa-Hagi, care vroia să-l țină de mână ca să nu tragă cu arma, și că l'a lovit pe Papa-Hagi în gură și atunci un al treilea a descărcat trei gloanțe asupra lui Lecanta dintre cari unul l'a lovit în umăr pe chelnerul Gheorghe Mincu, ear două l'au lovit pe dînsul, unul în ochi și altul în piept.

Alții afirmă, pe de altă parte, că în momentul când Lăzărescu scotea revolverul din buzunar, unul, — s'ar fi aflat că este poetul Nuși Tului, — a tras asupra lui două focuri de revolver, glonțul întâiu ar fi nimerit pe chelnerul Mincu, iar alt glonț l'a lovit pe Lecanta în piept.

Cu toate acestea Lecanta ar fi avut timp să tragă un foc asupra lui Ilie Papa-Hagi, care l'apucase dela spate și să-l omoare. Nuși Tului a răspuns cu alte gloanțe trase asupra lui Lecanta: unul l'a nimerit în ochi. Insuși chelnerul Mincu, aflat în îngrijirea spitalului Colțea, ar fi susținând cu tărie această din urmă versiune.

Nuși Tului s'a prezentat de bună voie aseară la serviciul de siguranță al poliției și s'a predat declarând că a tras asupra lui Lecanta și la omorât. El zice că revolverul nu-i aparține și că l'a găsit în cafenea, aruncat de vre-unul din tovarășii. Nu știe însă ce s'a făcut cu revolverul și nici câte gloanțe s'au tras dintr'nsul.

După-ce i-s'a luat interogatorul de către judele instructor a fost ținut arestat la poliție până azi de dimineață.

Judele de instrucție a dat ordin spre a fi transportat la Văcărești.

Cei-alți tovarăși, cari au luat parte la bătăie, au fost puși în libertate după-ce li-s'au luat declarațiile.

Tot aseară a mai fost arestat un bătrân grec, Anastasie Condofoti, încasator la ziarul „*Balcanul*“ care, după omorirea lui Lecanta, s'a transportat la domiciliul acestuia și a ridicat corespondența și parte din lucrurile acestuia.

Martorii interogați de instrucție au mai declarat că atât Mișu Tului cât și cei-alți tovarăși au fugit imediat după săvârșirea faptului.

Mișu Tului fiind întrebat de ce a fugit și s'a predat tocmai după 6 ore, a răspuns că se teme de furia mulțimei, care în necunoștință de fapte s'ar fi răzbunat pe dînsul, maltratându-l.

Astăzi toată ziua, judele instructor împreună cu dl procuror și cu dl Puiu Alexandrescu, subșeful siguranței, au mai luat interogatorul lucrătorilor zugrăvi și timplari cari se găseau la lucru în sală, în momentul când s'a săvârșit cele două crime.

Dăm toate aceste amănunte ca zvonuri cari circulă, fără a garanta că se potrivește cu realitatea.

„*Voința Națională*“.

Avis abonaților.

Avizăm pe st. nostri abonenti, că acesta este ultimul număr ce se trimite celor ce nu și-au renouit abonamentul.

— **Statua lui Dante Alighieri la Berlin.** În Italia s'a lansat o listă de subscripție pentru ridicarea unei statue în memoria marelui poet italian Dante Alighieri.

Această statuă se va ridica la Berlin, ca mulțumită pentru statua lui Goethe la Roma.

— **Invitare la producțiunea ce-o va aranja reuniunea gr.-cat. de cântări „Concordia“** din Oravița-rom Marți în 2 August st. n. în grădina hotelului „*Coroana u: gară*“ din Oravița-montană, sub conducerea d-lui Ioan Bogdan, învățător. Intrarea de persoană: loc de șezut 1 coroană, loc de stat 60 fil. Bilete de intrare se vind la dl Alecsa Toc, păpușar și seara la casă.

— **Manevrele englezești.** Aceste manevre, care se vor face la toamnă, vor avea un caracter excepțional. Se va simula o debarcare a unei armate inamice, sprijinită pe cuirasate și torpiloare, la gurile Tamisii.

Ziarul „*Express*“ calculează că această manevră, bine primită de toată lumea engleză, va cere o cheltuială de 2 milioane și jumătate.

— **Arta românească.** Ziarul „*Die Zeit*“ spune că d-ra Aghata Birșescu a fost angajată la Teatrul din Berlin pentru cinci ani, începând din toamna anului 1905.

— **Căldurile.** Intreg occidentul Europei este bătut de călduri torpicale. La Londra, căldura e enormă și pe fie-care zi se produc casuri de insolație, urmate de moarte. La Paris termometrul se ridică până la 40 de grade și deunăzi au fost 8 morți și 80 casuri de insolație. În Germania, căldura este atât de intensă în cât multe boschete se aprind și ard. Cămpurile sufer colosal, producând pagube enorme. Feste tot în fine căldura este simțitoare.

— **Inmormântarea lui Krueger.** Rămășițele pământești ale prezidentului Krueger au sosit la Haaga.

Guvernul olandez a fost reprezentat la recepțiunea dela gară a corpului de către doi membri ai cabinetului.

Din partea curții regale o coroană a fost depusă pe cosciugul lui Krueger.

— **Prețul cadavrelor.** Un ziar englez stabilește prețul cadavrelor pentru studiu astfel: în Londra costă 130 franci un cadavru, la Cambridge 270 și la Oxford 660. Cele mai estine cadavre se găsesc la Dublin cu preț de 62 franci bucata.

E curios că prețul cadavrelor nu este în raport cu populațiunea mai spornică, ci sunt mai estine acolo unde populația e mai mică, precum e de exemplu la Dublin. În moarte cu adevărat totul e mister.

— **Ticăloșie grecească.** Se scrie din Bitolia, că Grecii au sfărîmat toate crucile și monumentele sepulcrale din cimiterul „*Bucova*“, cari purtau inscripții românești și le-au aruncat pe stradă. Grecii au amenințat că d'aci înainte, vor scoate și osemintele morților, la al căror mormânt se va găsi inscripție românească, și le vor împrăștia în vânt. — Un asemenea șovinism care să nu respecteze nici liniștea morților, nu s'a mai pomenit. Români din Bitolia sunt foarte exasperați în urma vandalismului grecesc.

— **Explozie într'o fabrică.** Joi dimineața s'a întâmplat în fabrica pentru producerea guno-ului artificial Hungaria din capitală o explozie fatală. Muncitorul Andrei Suchhamer tăia aramă roșie cu securea. Într'unul din conglomeratele de aramă era nu se știe cum materie explosivă, care sub loviturile de topor a explodat. Suchhamer a fost cu grele răni transportat la spital. Ușor rănită a fost și luerătoarea Vajolyta Magdalena.

— **Proba de nebunie.** La un ospiciu din Franța s'a adus un bolnav asupra stării mentale a căruia medicii stau la îndoială. Făcându-se însă perchizițiune la el acasă, s'a găsit suma de 150.000 lei puse în mai multe cutii așezate pe diferite mese de unde ori și cine i-ar fi putut lua. Atunci medicii au încheiat un proces verbal pe care l'au conchis cu fraza următoare: „*Increderea cea prea mare în contimporani e proba cea mai sigură de nebunie*“.

— **Logodnă.** Dl George *Birduț* măestru măcelar în Arad s'a logodit cu D-na v. Ioța Dobroșu din Arad.

Felicitările noastre.

— Procesul de înaltă trădare din Königsberg s'a terminat. Acușatul Kögst, Ehrenfort și Braun au fost achitați, acușatul Kugel, Martin și Paetzl au fost condamnați pentru asociațiune secretă la 3 luni închisoare; Novagrotzki și Tep-tau la 2 luni și jumătate, iar Klem la 8 săptămâni închisoare. Toți acușatii au fost achitați de acușatiunea de înaltă trădare. Acești acușatii au voit să introducă în Rusia diverse scrieri revoluționare, cari denotau o asociațiune secretă contra ordinii stabilite în acest stat.

— **Corda Fratres.** Federațiunea internațională de studenți *Corda Fratres* va ține anul viitor la Lüttich al III. congres, pentru care atât Românii cât și Ungurii fac mari pregătiri. Președintele secțiunii maghiare a hotărât reorganizarea secțiunii maghiare. Ca tinerimea maghiară să fie cât se poate de bine reprezentată la congres, va apela și la spiritul guvernului și al autorităților competente.

După cum aflăm și tinerimea română încă va face pregătiri întinse pentru a fi reprezentată în mod demn și impunător la congres.

Suntem învoiți a crede, că tinerimea română de peste munți va suleva în congres și chestiunea interdicțiunii rectorului din Budapesta cu privire la serbarea aniversării de 400 ani a morții lui Ștefan cel Mare.

— **Descrășterea omigrațiunii prin Hamburg.** Traficul călătorilor transmarini prin portul Hamburg a fost în primul semestru al acestui an de 69.353 persoane, față de 86.480 din prima jumătate a anului 1903.

Din Austro-Ungaria au emigrat 16.665 persoane, îndreptându-se spre Statele-Unite Nord-Americane. Intre 6116 emigranți la Canada. 5858 au fost din Austro-Ungaria. Numai în luna Iunie a. c. au emigrat din Hamburg 3.573 persoane din monarhia noastră.

— **I-a omorât cu coasa.** Un omor fioros s'a întâmplat ieri într-o cărciumă din Săcele. Săciul Kész Mihály venise c'un cumnat al său în Săcele la coasă. După muncă s'au infundat într-o cărciumă unde se tractară cu rachiu. Cei doi „șogori“ ajunseră în cele din urmă la ceartă. Kész Mihály fu insultat în faptă de cumnatul său. Kész văzând, că nu e glumă, a pus mâna pe coasă, și fiind-că cumnatul său l'a lovit din nou, l'a tăiat pe acesta în două cu coasa. Unealta ascuțită a tăiat în două și ficatul și inima nefericitei victime. Criminalul s'a anunțat de bună voie autorității.

— **Declarațiunile lui Palizzolo.** În numărul trecut am amintit, că raportorul ziarului din Florența „Giornale d'Italia“ a avut o convorbire cu Palizzolo. Acum raportorul publică în ziarul amintit interviul în întregime. Palizzolo înainte de toate a zis, că cazul său dovedeste mai eclatant, că sistemul penal italian este învechit, nici de cum practic, așa că o reformă radicală pe acest teren se impune. Drept aceea, zice, va întreprinde în privința reformării legilor penale o acțiune parlamentară. La întrebarea, cum a petrecut timpul în închisoare, Palizzolo a răspuns următoarele:

— Am lucrat și m'am rugat. D-Ta ști, că eu sunt temător de D-zeu. Pe nici un moment n'am pierdut credința în D-zeu. Dacă regulamentul temniței a fost sever față de mine, nu mă pot plânge, că n'am avut și binevoitori, cari mi-au făcut suportabilă soarta de rob.

Păzitorii mei, servitorii, gendarmii toți m'au tratat omenește. În tot timpul reclusiunii am citit operele marilor noștri prozatori și poeți. Mult am tradus din englezește și franțuzește, iar baladele lui Goethe aproape toate le-am tradus pe italienește.

La întrebarea, dacă aceste traduceri le va da, Palizzolo a răspuns afirmative, aducând ca motiv sărăcia sa, la care l'a adus procesul. Afară de aceasta voește prin publicarea traducerilor sale să-și creeze și un suvenir din timpul robiei sale. Nu-i pare rău de averea pierdută căci i-a rămas idealismului și conștiința de nevino-văția sa va privi cu înalta ridicată în ochii lumii.

— **Earăși naționalitatea lui Kuroki.** După Svițera, România și Grecia vine acum Franța să vindică pe seama sa pe generalul Kuroki. Ziarul parizian *Patrie* dă acum știrea în vileag, că Kuroki este fiul unui oficer francez originar din Lorena. Numitul ziar scrie referitor la noua origine a vestitului general japonez următoarele:

Intre anii 1850—60 guvernul francez a trimis pe un oficer francez din apropierea Metzului cu numele *Iosif Curicque* în India Posterioară. Mai târziu acest oficer a luat parte la expedițiunea chineză de sub conducerea generalului *Cousin de Montauban*, cu care s'a rentors în patrie. Pe timpul cât Curicque a petrecut în China, a făcut cunoștință în Shanghai unei frumoase Japoneze, care dădu naștere unui fiu. Guvernul imperial francez n'a dat permisiune lui Curicque să legitimizeze băiatul, dar el totuși i-a dat educațiune europeană. Băiatul mai târziu și-a schimbat numele, cum am zice l-a japonizat în Kuroki, și a intrat în armata japoneză. Mama generalului, amanta oficerului francez trăiește și acum în Kioto. Curicque a murit anul trecut la Toulouse ca maior în retragere. Intre multele sale scrisori și documente s'a găsit o mulțime de epistole, cari i-le-a scris fiul său, generalul Kuroki.

Că ce legătură va fi între Curicque și Kuroki, nu știm, dar că și versiunea asupra originii lui Kuroki cu tendința de a lipsi cu sila rasa japoneză de talente originale, este tot așa de inventată, cu și celelalte, este credem superflu să o mai spunem.

— **Congres.** La Wiesbaden s'a deschis congresul „Reuniunii principeselor germane pentru ridicarea moralității“. Aceasta societate s'a înființat în 1902. Ședințele congresului sunt secrete. Cu toate astea a transpirat că un punct din programul ședinței a fost acesta: „Scandalurile de căsătorie ale unor membrii din casele domnitoare și împedecarea lor“.

— **Colera în Persia.** Din Viena se anunță, că din Teheran a sosit știrea, că acolo la zi mor 300—400 oameni de holeră în ministerii și în toate oficiile publice munca a încetat. Cei mai cu dare de mână au părăsit orașul.

— **Un preot maghiar calvin și Sfântul Ștefan.** Preotul calvin din Tóttelke a convocat presbiteriul la ședință, ca să hotărască în cauza edificării unei școli. Intre alte argumente și pilde prin cari preotul se trudia să înduplece pe membrii presbiteriului, cari țineau morțiș că n'au lipsă de școală, li-a amintit și despre regele Sf. Ștefan, care considera școala ca temelie al bisericii și jertfa mult pentru înființarea de școli. Unul a reflectat preotului: „Dă-i pace, reverendissime, și Sf. Ștefan a fost un mare mișel („vén gazember“). În urma aceasta ședința s'a ridicat grabnic fără să fi luat vr'o hotărâre, iar preotul a plecat la Oradea-mare și a făcut contra celui cu pricina arătare pentru „ultrațiu național și religios“. Membrul respectiv a obiectat contra acusei, că el nu a ultrațiat pietatea națională, cel mult dacă prin cele zise va fi comis „nevenerațiune față de un mort“. Pentru aceasta însă numai familia mortului e în drept să ceară satisfacție; familia lui Sf. Ștefan s'a stins însă în 1301 prin moartea ultimului rege din casa arpadiană. În interesanta cauză va decide acum judecătoria eercuală din Oradea-mare.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos** farmacist în ARAD (Pécskai-út).

— **Recomandăm în deosebită atențiune a publicității românilor** prăvălia și atelierul dlui *Hartmann I.ái* (Boros Béni-tér nr. 161 em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. noștri cetitori inserția de mai jos a dlui *Pollák Sándor*.

POȘTA REDACȚIEI.

Ghiță C. Roșia. Țam trimis cartea la Șe-ghiște cu datul 5 Iulie No. 512 pachet poștal. — *Mitrofan.*

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

ARAD, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pen ru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrag și Meiding de primul rang. Mașne* (sparhert) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a *coaselor de oțel Barabás Béla* și a pompelor de stropit contra peronosporiei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, penetruți și briciuri,

Deposit exclusiv «AHOI».

Pe seama ținuturilor sud-unga e unicul deposit al lui-strului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221—50

Domnilor voluntari

de orice armatură, trimite firma pentru uniforme militare de primul rang a lui

Schäffer Henrik

ARAD, Andrásy-tér (Casa Bing)

Nr. telefonului 208.

307

Uniforme și ajustări complete pentru prețurile cele mai estine și executate foarte elegant.

ȚIGLE CĂRĂMIZI

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

POLLAK SÁNDOR,

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. —

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206

și 255

293

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Editor-proprietar: George Nichin

Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirianu.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amutell, țuituri de ureche, bătăe-de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftet de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, uudul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

țianeregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenească binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, care pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

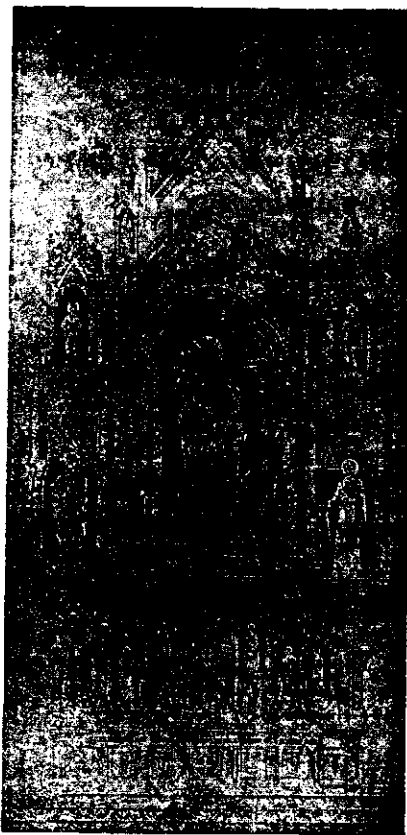
folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Primul institut de artă sud-ungar pentru zidirea de altare, de sculptură și de aurit. **Temesvár-Józsefváros**, vis-à-vis de claustru.

Atrag atențiunea prea onoratei preoțimi și a d-lor curatori supremi bisericești, că în atelierul meu se gătesc iconostase noi, altare, scaune episcopice și alte aranjamente complete bisericești. Pe iconostas pictez nouă icoane de artă, afară de aceea auresc și vâpesc din nou iconostase vechi. Primesc și vâpsitul de biserică. Trimit schițe de plan gratuit. La dorință călătoresc la fața locului pe speșele mele. Recomand icoanele mele de relief, peatră masivă cu vâpseală polichronică, statue sante de la 60—180 cm. mărime. *Madonna de Lourdes*, *Inima Mariei de 9 ani* bogat aurite cu vâpseală polichronică.

De present se pregătește pe seama bisericești din Keszeg-Mare: *Inima sfântă a lui Iisus și Madona de Lourdes* în înălțime de 160 cm.

De serviciu prompt și echitabil îngrijește:

140—52

NAGY NEP. JÁNOS

Temesvár-Jozsefváros, Bonnaz-utca 6 sz. (casa proprie).

Fabrica de industrie de măsurit și de marfuri de lemne

Czeiler István jun.

Telefon p. oraș și comitat 150. ARAD, Pöltenberg Ernő-u. 7. 8. 9. SZ. Adr. tel.: „Fabrica Czeiler“ (Czellergyár).

I. Lucrări de măsurit la zidiri.

Construirea de uși, ferestri, padimente și parcheturi, specialitate, rolete automobile, construcție proprie, portale și arangiarea de bolte moderne, mai departe cilindre (roluri) de mână, roluri mari de familie.

II. Lucrari de lemn cu mașina.

și anume lucruri de ferestru, (grinzii, padimente și scânduri) tăieri, lucruri de ghiluit, de îngăurit pentru preț eștin după bucată ori pe oară.

III. Lucrari de ferestru cu vapor.

Scânduri, padimente și grinzii, lătezi din stejar, frasin de la grosime de 5 mm.

Primesc comande după măsură.

Cadre pentru uscarea de diatră pentru coperișe la deposit.

Telefon 473.

Arnoul Károly urmașul lui Melocco Péter

Fabrică de ciment, de piatră artificială de ciment, de mozaic și plăci de marmor roman și venețian, ca întreprindere pentru zidire de beton.

Temesvár-Józsefváros, Bonnaz-utca Nr. 18.

Plăci de marmor-mosaic roman și venețian. Plăci de piatră artificială cu 4 și 9 ramuri. Lespezi de marmor-mosaic cu 4 și 9 ramuri pentru pavosarea trotuarelor și la keramit și de curte. Acoste fabricate se pregătesc cu presa hidraulică cu ajutorul presiunii atmosferice de 300 cm². Mare deposit de țevi de beton ovale ori rotunde la orice mărime. Canalizare din beton concavizat între praguri încrucișate. — Împiedecarea umezelei edificiilor și pivnițelor. Plăci de acoperit, pietre artificiale hexaedrice. Reservorii, receptacule de gaz și vase de scaldat pentru băi. Tot felul de lucruri de asfalt.

Ca talog în limba maghiară și germană gratuit și franco!

Ferăria lui PÖHM és GEDEON

Arad, în colțul str. Eötvös și piața Libertății (Szabadság-tér) (Casa Rozsnyay) în localitățile foste alui Andrányl Gustáv.

Deposit bogat și provăzut cu tot felul de ruzi, figuri și cercuri de fer, plăci de cinc, fer și cupru.

Cuptoare de fer

237

Articolii de economie și căsnice, instrumente p. toate ramurile industriale Arme pistoale și catuse.

Grinzii de fer se furnisează ieftin și prompt. Mare deposit de cărbuni de lemn și de peatră pentru fauri în preț foarte ieftin.

Vinzare de praf de pușcă reg. ung.

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Apă acră de Boholt

e recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecător.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beaură plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 bani

0 sticlă mică (1 litru) 18 bani.

Se poate comanda și furnisa la locuință dela

Hartmann Samu

magazin de ferărie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

811

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Nou magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștință p. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma improcolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulație suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfa indigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.
măestru tapesier.

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare orî-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în orî-ce mărîmî, registre pentru bănci, invitări la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebreale, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.

Condițiunea principală a

FRUMSEȚEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supra-răcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS**

ARAD, Pécskai-ut. 287

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

288

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clocoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijloace pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4,3, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adecă în camătă e socotită atât camăta cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndestulirea M. On. public, care vrea să facă imprumuturi ipotecare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese credebile nu sunt, tacele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaiate a se adresa la

HERZOG SANDOR

220.

Arad, str. Weitzer-Ján Nr. 15, ușa 7.

In atențiunea ziditorilor!

Biuroul de zidire și magazinul de lemne al întreprinzătorilor de zidire

Vollák József és Társa

Arad, Radnai-út 6. szám.

Telefon pentru oraș și comitat 65.

256

Primim ori-ce lucrări de zidire

precum zidire de case de închiriat, edificii private, vile, etc. în ori-ce stil; în loc și în provincie, mai departe zidirea respective construirea și aranjarea de ghițării, elevatori, magazine și staluri, etc., precum și transformarea de edificii vechi, construirea și vopsirea de frontispicii, uscarea pereților umezi.

Lucrări de ciment și anume: pardoseală de ciment, baze de beton, trepte, boltituri, iesele de ciment și vălase de adăpat vitele, canaluri de beton, mine etc.

Lucrări de lemnari, precum: coperișe, construcții de coperișe, magazine, șopronuri și alte încăperi economice pe lângă garanția de mai mulți ani.

Construirea de coperișe de ciment de lemn pentru prețul cel mai ieftin.

Măsurarea și expertizarea de edificii.

Cu bugeturi servim la dorință gratuit.

Mulțumind pentru încrederea clienților noștri, ne rugăm să ni-o păstreze și pe mai departe.

Cu deosebit respect

Vollák József és Társa.

BIEDL JÓZSEF

coloritor și pictor de odai, imitator de lemn și marmură

Arad, piața Libertății (vis-à-vis de statuie).

Primește toate lucrările ce se țin de branșa asta, chiar și cele mai grele. 187 13-25

Pictări de odaie,

precum și coloriri și imitari de lemn indigen sau exotic (fioderare) în execuție de gust,

pe lângă prețuri moderate

Primește tot odată curățirea locuințelor de tot felul de insecte, pe lângă garanție. Comandele din provincă prompt și grăbnie.

— La comande pe seama bisericilor rabat. —

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz. 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industrie de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări celui mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate. pe care îl pun ori căru, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestulirea on. public.

Primește pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cup-torul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

Tuschák Vilmos,

argintar.

ARAD, Batthányi-utca 23, I em. 8 ajtó.

Primesc orî-ce fel de lucru aparținător acestei branșe pentru prețurile cele mai moderate și pe execuțiunea cea mai bună.

CSOBÁN TIVADAR

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primesc tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primesc construiți de planuri, faceri de budget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CSOBÁN TIVADAR.

Noutate la curățenia locuințelor!

Respectuos aduc la cunoștința on. public, că după lungi experiențe dispun de un așa mijloc, în cât pot primi pe lângă garanță și încredere

stărpirea insectelor din
locuințe cu desăvârșire.

Vopsesc odăi, săli, etc.

de gală și mai simple, dela cerințele cele mai simple până la cele mai pretensive pe lângă prețuri foarte conv. nabile. Rugând on. public pentru binevoitoare comisiune, rămân cu deosebit respect

258

GUTTMANN SÁNDOR

vopsitor de odăi.

Weitzer János-utca 19. szám. partere.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. publicului din Arad și jur, că am deschis în
Arad, strada Batthány Nr. 38.

o prăvălie pentru

pictatul de firme și pentru vopsit.

Primesc pentru prețurile cele mai moderate pictarea de firme, adrese, de embleme pe sticlă, lemn, tînchea, pânză etc. dela cea mai simplă până la cea mai artistică, precum și vopsiri de biserici etc.

Inscrispții pe steaguri, monograme, embleme familiare pregătesc prompt și pentru prețuri senzațional de erhitabile.

Primesc mai departe vopsirea mai simplă, și mai artistică pentru prețuri solide.

Pentru lucru de vopsire pe seama domnilor arhitecți prețuri separate avantajoase

Când rog spriginul și încrederea p. t. public, totodată promit că pentru lucrul pregătit la mine cu conștiințioasă și punctualitate primesc toată garanța

Rămân cu deosebită stimă:

Kondorossy Imre,
pictor de firme și vopsitor.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *ifj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac orî-cărei comande.

Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. o. public,

rămân cu stimă:

289

Pápay Lajos,
măestru-măsar.

SUCCES GARANTAT!

Birou tehnic pentru zidirea de cuptoare de impregnare
Nr. privil. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS

fabrica de vapor pentru impregnarea de cărămizi.

LUGOS.

178

Recomand cuptoarele mele escelente pentru tot felul de cărămizi impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materiile necesare pentru experimentare trimit gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

S'a dovedit de excelență!

Specialitate.

Investițiune minimală!